

ผลของโปรแกรมส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารก ในหญิงตั้งครรภ์ที่ถูกทารุณกรรม
ขณะตั้งครรภ์ ต่อสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์

ปัญญกรณ์ ยะเกษม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

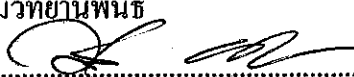
กุมภาพันธ์ 2549

ISBN 974-502-686-7

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ปัญกรณ์ ยะเกษม ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัว ของ
มหาวิทยาลัยบูรพาได้

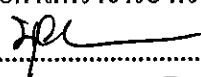
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ เดียวอิศเรศ)

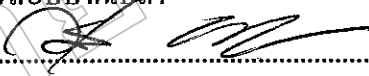
.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา วัชรสินธุ์)

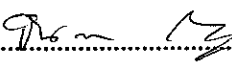
.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล)

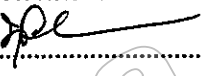
คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ เดียวอิศเรศ)

.....กรรมการ

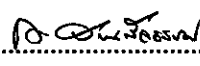
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา วัชรสินธุ์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล)

.....กรรมการ

(ดร.สวณ ธานี)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กุลลาภ รัตนสังขธรรม)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัว ของ
มหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 10 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ
เดียววิเศษ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา วัชรสินธุ์ และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล กรรมการที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่
ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัย
รู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทราวดี เขียวพิเชฐ รองศาสตราจารย์พริยา
ศุภศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล ดร.สงวน ชานี และ ดร.พิสมัย หอมจำปา ที่กรุณา
รับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี (บ้านพักฉุกเฉิน) ตลอดจน
เจ้าหน้าที่และหญิงตั้งครรภ์ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย
ครั้งนี้ รวมทั้งท่านอื่น ๆ ที่มีได้เอื้อนามในที่นี้ ที่มีส่วนช่วยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งมี
ส่วนทำให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ปัญญาภรณ์ ยะเกษม

45922817: สาขาวิชา: การพยาบาลครอบครัว; พย.ม. (การพยาบาลครอบครัว)

คำสำคัญ: ความรุนแรงในครอบครัว/ หญิงตั้งครรภ์/ โปรแกรมส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์

ปัญหากรณี ขยะเกษม: ผลของโปรแกรมส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ ในหญิงตั้งครรภ์ที่ถูกทารุณกรรม ต่อสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ (THE EFFECT OF PRENATAL ATTACHMENT PROMOTING PROGRAM ON MATERNAL-FETAL ATTACHMENT IN ABUSED PREGNANT WOMEN) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: วรณีย์ เดียววิเศษ, Ph.D., จินตนา วัชรสินธุ์, Ph.D., นุจรีย์ ไชยมงคล, Ph.D. 172 หน้า. ปี พ.ศ. 2548. ISBN 974-502-686-7

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพก่อน และหลัง ได้รับ โปรแกรม ระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมสัมพันธภาพมารดาและทารกในครรภ์ กับกลุ่มที่ได้รับการดูแลในขณะตั้งครรภ์ตามปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงตั้งครรภ์ที่ถูกทารุณกรรมขณะตั้งครรภ์และพักอาศัย ณ บ้านพักฉุกเฉินแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร อายุครรภ์ 20-34 สัปดาห์ เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยทำการสุ่มแบบไม่คืนที่จากหญิงตั้งครรภ์ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนด แล้วสุ่มอย่างง่ายเพื่อแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองจำนวน 10 ราย และกลุ่มควบคุมจำนวน 10 ราย กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารก ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการดูแลในขณะตั้งครรภ์ตามปกติ วัดสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ ก่อนและหลังการทดลองโดยใช้แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างหญิงตั้งครรภ์และทารกในครรภ์ ซึ่งแปลและเรียบเรียงมาจากแบบวัดสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในระยะตั้งครรภ์ของ แครนเลย์ วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยสถิติการทดสอบทีแบบอิสระจากกัน (Independent t-Test)

ผลการวิจัยพบว่า หญิงตั้งครรภ์กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมสัมพันธภาพมารดาและทารกในครรภ์ มีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ มากกว่าหญิงตั้งครรภ์กลุ่มควบคุมที่ได้รับการดูแลในขณะตั้งครรภ์ตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t_{18} = 1.93, p < .05$)

45922817: MAJOR: FAMILY NURSING; M.N.S. (FAMILY NURSING)

KEYWORDS: DOMESTIC VIOLENCE/ PREGNANCY/ PRENATAL ATTACHMENT
PROMOTING PROGRAM

PANCHAPORN YAKASEM: THE EFFECT OF PRENATAL ATTACHMENT
PROMOTING PROGRAM ON MATERNAL-FETAL ATTACHMENT IN ABUSED
PREGNANT WOMEN. THESIS ADVISORS: WANNEE DEOISRES, Ph.D., CHINTANA
WATCHARASIN, Ph.D., NUJJAREE CHAIMONGKOL, Ph.D. 172 P. 2005.
ISBN 974-502-686-7

The purpose of this quasi-experimental research was to examine the effect of prenatal attachment promoting program on maternal-fetal attachment in abused pregnant women. The subjects were abused pregnant women, with gestational age of 20-34 weeks and had stayed at the selected shelter in Bangkok. Simple random sampling was used to select 20 abused pregnant women who were moderate to severe abused. Ten subjects were randomly assigned to a control group and other ten to an experimental group. The control group received routine antenatal care at the hospitals while the experimental group received routine antenatal care at the hospitals and attended the prenatal attachment promoting program provided at the selected shelter by the researcher. Maternal-fetal attachment was measured before and after receiving the intervention using the Maternal-Fetal Attachment Scale which was modified from Cranley's Scale. Independent *t*-test was used to examine the difference mean in maternal-fetal attachment between the two groups of abused pregnant women.

The finding revealed that the experimental group significantly had better maternal-fetal attachment mean than the control group with the t_{18} of 1.93 of the *p*-value less than .05.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	6
สมมติฐานการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
ตัวแปรในการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
กรอบแนวคิดการวิจัย	9
2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
แนวคิดการทฤษฎีต่อหญิงตั้งครรภ์	12
แนวทางในการส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์.....	27
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง	31
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	32
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	33
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	34
วิธีการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล	35
การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง	36
การวิเคราะห์ข้อมูล	39

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	40
ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	40
ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งครรภ์.....	44
ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการทารุณกรรม.....	47
ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรุนแรงของการกระทำทารุณกรรมต่อหญิงตั้งครรภ์.....	54
ส่วนที่ 5 คะแนนสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์.....	55
ผลการทดสอบสมมติฐาน.....	63
5 สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	65
สรุปผลการวิจัย.....	65
อภิปรายผลการวิจัย.....	68
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	69
ข้อเสนอแนะ.....	69
บรรณานุกรม	71
ภาคผนวก.....	78
ภาคผนวก ก.....	79
ภาคผนวก ข.....	83
ภาคผนวก ค.....	98
ภาคผนวก ง.....	135
ภาคผนวก จ.....	170
ประวัติย่อของผู้วิจัย	172

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปของหญิงตั้งครรภ์.....	42
2	จำนวน ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ของหญิงตั้งครรภ์กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง.....	45
3	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลประวัติการถูกทารุณกรรมของหญิงตั้งครรภ์กลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง.....	50
4	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรุนแรงของการถูกทารุณกรรมของหญิงตั้งครรภ์กลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง	55
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์กลุ่มควบคุม ก่อนและหลังได้รับ โปรแกรม ($n = 10$).....	56
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์กลุ่มทดลอง ก่อนและหลังได้รับ โปรแกรม ($n = 10$)	59
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ระหว่างหญิงตั้งครรภ์กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนได้รับโปรแกรม	61
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ของหญิงตั้งครรภ์กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง หลังได้รับโปรแกรม	62
9	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ของหญิงตั้งครรภ์กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อน และหลังได้รับ โปรแกรม	63
10	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ก่อนและหลังได้รับ โปรแกรม ของหญิงตั้งครรภ์กลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง.	64

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา.....	11
2 ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38